

COLUMN 1 - DE OUDE JOODSE BEGRAAFPLAATS

12.000 grafstenen

Als je naar Praag gaat, kun je niet voorbij aan de oude joodse begraafplaats. Het is één van de grootste toeristische trekpleisters van deze stad. Ook wij kunnen hier niet aan voorbij. Niet alleen vanwege die toeristische trekpleister, maar ook omdat een kwart van mijn bloed joods is. En natuurlijk omdat we van wandelen over begraafplaatsen houden.

Die laatste twee redenen bezorgen mij een dubbel gevoel bij het naderen van de toegangspoort waar het wemelt van de mensen.

Eigenlijk is dit onverenigbaar, vind ik: een begraafplaats waar rust, stilte en respect voor dood en leven heerst en een attractie, een must voor iedere toerist. Een duurbetaalde nog wel, want de toegangsprijs is relatief fors.

Onverenigbaar ook in mijn gedachten omdat de joden begraafplaatsen voor eeuwig met rust laten. Ze mogen niet worden geruimd, er mag geen beplanting plaatsvinden, je mag niet over de graven lopen, alles moet onberoerd worden gelaten tot het einde der dagen.

Eerst zien we duizenden en duizenden namen van vermoorde joden op de muren van een herdenkingsmonument. Daar word ik stil en verdrietig van en ongeloof bekruipt me wederom over hetgeen in de oorlog is geschied terwijl ik weet dat het wáár is.

Verbijstering is het overheersende gevoel als ik de begraafplaats betreed. Direct daarop volgt de ook fascinatie.

Verbijstering over de drukte, de fotograferende mensen, de vele mannen die hun keppeltje in hun hand houden in plaats van op hun hoofd.

Verbijstering, maar ook teleurstelling over het smalle pad en het touw waar we achter moeten blijven, hoewel ik dat laatste volledig begrijp als ik de begraafplaats zie. Zou het touw er niet zijn, dan zou je je tussen de stèles door moeten wringen en dus over de graven moeten lopen.

Nu wordt er nog enige privacy bewaard voor hen die daar rusten.

En al die duizenden grafstenen bezorgen mij de fascinatie: bijna ononderbroken leunt de ene steen tegen de andere. Niet te bevatten dat er zoveel doden op zo'n klein stukje grond liggen begraven. Boosheid volgt over ook dit bewijs van verdrukking van de joden: ze kregen immers niet meer grond toegewezen dan dit kleine stukje ... zie maar dat je het ermee redt!

Dan borrelt er enig begrip voor de hoge toegangsprijs: een verguisd volk heeft iets wat men wil zien ... betaal er dan ook maar voor ...enige genoegdoening?

Toch vind ik het bijna ongepast om hier te zijn. Van de andere kant moet de wereld dit zien. Hoewel ik bang ben dat men alleen maar kijkt en niet ziet ...

77.297 namen

collage van Jeannette

Bij het graf van Rabbi Löw staan veel mensen stil. Voornamelijk om zich te vergapen aan de vele steentjes en briefjes die er liggen. Er branden kaarsjes. De enigen die er in diep gebed verzonken staan zijn joden. Dit ontroert mij.

Ach ja, natuurlijk, voor hen is dit nog steeds een begrááfplaats, waar hun geliefde rabbi voor eeuwig rust. Bijna zou je dat vergeten, dit is een begraafplaats. Het heeft er alles van en door al die drukte toch ook weer niks.

Mijn hemel, dat krijgt deze begraafplaats voor elkaar, nog geen honderd meter gelopen en er is een keur aan gevoelens door mij heen getrokken.

De verwarring volgt als ik dit besef en tegelijkertijd zie dat ik al bijna weer voor de uitgang sta. Nee, zo wil ik dit niet. Ik ben meegezogen in de toeristische schuifelende slang van mensen en als ik zometeen buiten sta zal ik mij afvragen waar ik geweest ben en wat ik er heb gedaan...

Ik maak rechtsomkeert, loop de korte afstand langs de muur voorzichtig tegen de stroom op terug en ik begin opnieuw. Ik sluit mij van mijn omgeving af en langzaam loop ik nogmaals het hele pad af langs het touw.

Ditmaal beleef ik de begraafplaats zoals deze is bedoeld: als laatste rustplaats voor hen die overleden zijn.